

Toelichting bij het Rapport bij de Nationale Verklaring 2019

Landbouwfondsen

Voor de belangrijkste bevindingen van de Algemene Rekenkamer verwijzen wij naar ons Rapport bij de Nationale Verklaring 2019.

A. Kerngegevens Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)

Fondsoverzicht ELGF

Doel

Bieden van voedselzekerheid aan Europese burgers en prijs- en inkomensstabiliteit aan Europese agrariërs, door middel van stabilisering inkomens en markt- en prijsbeleid

Ondersteuning gericht op

Directe inkomenssteun
Exportrestituties
Marktinterventies
Productiesteun
Subsidies voor gezamenlijke marktbenadering door producentenorganisaties

Verantwoordelijk voor besteding ELGF-geld in Nederland

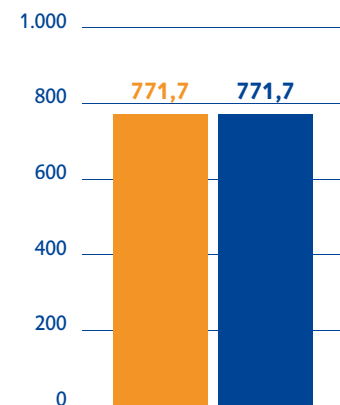
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Totaal ELGF-budget 2014-2020 directe inkomenssteun in EU: € 290,4 miljard
Totaal ELGF-budget 2014-2020 directe inkomenssteun in Nederland: € 5,0 miljard

Uitputting cumulatief (budget 2014-2020): n.v.t.*

Financieel belang Nationale Verklaring 2019 (in miljoenen euro's)

■ Gedeclearerde uitgaven bij ELGF
■ Bijdrage uit ELGF

Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF)

* Voor de directe inkomenssteun gelden jaarbudgetten

Totaal ELGF-budget 2014-2020 directe inkomenssteun in EU: conform Verordening (EU) 2018/162 van 23 november 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van 17 december 2013.

Fondsoverzicht ELFPO

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)

Doel

Ontwikkeling platteland binnen EU-lidstaten versterken en uitvoering nationaal plattelandsbeleid vergemakkelijken.

Ondersteuning gericht op

Verbetering van het concurrentievermogen van de landbouwsector

Verbetering van milieu en landschap

Verbetering van de levenskwaliteit op het platteland en diversificatie van de plattelandseconomie

Verantwoordelijk voor besteding ELFPO-geld in Nederland

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Totaal ELFPO-budget 2014-2020 in EU:

€ 101,1 miljard

Totaal ELFPO-budget 2014-2020 in Nederland:

€ 825,3 miljoen

Uitputting cumulatief (budget 2014-2020): € 198,2 miljoen

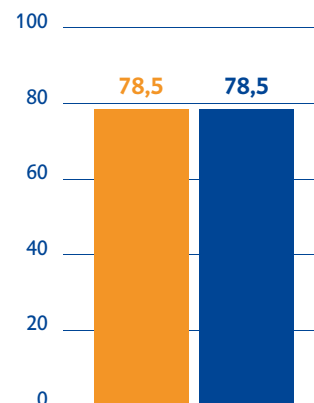
Financieel belang

Nationale Verklaring 2019

(in miljoenen euro's)

■ Gedeclareerde uitgaven bij ELFPO

■ Bijdrage uit ELFPO

Totaal ELFPO-budget 2014-2020 in EU: conform Verordening (EU) 2018/162 van 23 november 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van 17 december 2013.

Doelstellingen fondsen

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) streeft naar voedselzekerheid, prijs- en inkomensstabiliteit en naar het vergroten van de leefbaarheid en het concurrentievermogen van het platteland. Vanuit het GLB worden verschillende subsidies toegekend, waarvan de bedrijfstoelage (directe inkomenssteun voor boeren) de bekendste is. De bedrijfstoelage (2006-2014) was gebaseerd op historische betalingen. Het nieuwe GLB is in 2015 overgegaan op een ander systeem van directe inkomenssteun: een systeem met betalingsrechten op grond van hectares landbouwgrond die een boer op 15 mei 2015 in gebruik had. Iedere boer krijgt vanaf 2019 dezelfde waarde per hectare uitgekeerd. Met ingang van 2015 moeten boeren ook voldoen aan vergroeningseisen (gewasdiversificatie op bouwland, 5% van het bouwland als ecologisch aandachtsgebied en behoud van blijvend grasland). Boeren kunnen hiervoor een extra bedrag krijgen bovenop de betalingsrechten. Op deze wijze spoort het GLB landbouwers aan om duurzamer te ondernemen. De betalingsrechten en andere instrumenten voor prijs- en inkomensstabiliteit worden gefinancierd uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF). Ook wordt geld beschikbaar gesteld vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). Om voor bijdragen vanuit het ELFPO in aanmerking te komen, moet elke lidstaat een plattelandsonwikkelingsprogramma opstellen. In februari 2015 heeft de Europese Commissie het Nederlandse plattelandsonwikkelingsprogramma voor de periode 2014-2020 goedgekeurd.

Dit programma richt zich op de volgende vijf thema's:

- het versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht;
- jonge boeren;
- natuur en landschap;
- verbeteren van de waterkwaliteit;
- LEADER (vanuit de lokale gemeenschap geleide plattelandsontwikkeling).¹

De steun vanuit het ELGF wordt volledig door de Europese Unie gefinancierd. Bij de steun vanuit het ELFPO is sprake van verplichte medefinanciering door nationale overheden.

Betrokken instanties

Hieronder staan de autoriteiten vermeld die in Nederland belast zijn met de uitvoering van het GLB. Per autoriteit is ook de verantwoordelijkheid vermeld.

- **Beheersautoriteit:** de staatssecretaris van Economische Zaken (EZ) en vanaf 26 oktober 2017 de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De staatssecretaris van EZ respectievelijk de minister van LNV is richting de Europese Commissie eindverantwoordelijk voor het beheer van de Europese landbouwfondsen ELGF en ELFPO.
- **Betaalorgaan:** de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). RVO is een batenlastendienst van het Ministerie van EZ. De RVO is verantwoordelijk voor het beheer en de controle van uitgaven uit het ELGF en het ELFPO.
- **Erkende instantie:** de Directie Financieel Economische Zaken (FEZ) van het Ministerie van EZ en vanaf 26 oktober 2017 de Directie FEZ van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). De Directie FEZ is verantwoordelijk voor het toekennen, controleren en eventueel intrekken van de erkenning van het betaalorgaan.
- **Certificerende instantie (CI):** de Auditdienst Rijk (ADR) van het Ministerie van Financiën. De ADR is verantwoordelijk voor het oordeel over de betrouwbaarheid van de jaarrekening van het betaalorgaan, over het goede functioneren van het interne controlesysteem van het betaalorgaan en over de rechtmatigheid van de uitgaven die bij de Europese Commissie worden gedeclareerd.

Financiële kerngegevens (bedragen in miljoenen euro's)²

ELGF*	Gedeclareerd in boekjaar 2018
Uitgaven	771,7

* Bij ELGF presenteren wij afwijkende financiële kerngegevens ten opzichte van de andere fondsen vanwege een andere declaratie- en financieringssysteem.

- 1 LEADER staat voor "Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale" wat kortweg neerkomt op samenwerking voor plattelandsontwikkeling. In 31 Nederlandse LEADER-gebieden, plattelandsgebieden die door de provincies worden aangewezen, denken bewoners mee over de ontwikkeling van hun gebied. 5% van het budget uit het plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 is gereserveerd voor LEADER.
- 2 Gebaseerd op gerapporteerde begrotings- en realisatiecijfers.

ELFPO programma- periode 2014-2020*	Begroot voor zevenjarige programmaperiode	Gedeclareerd cumulatief eind boekjaar 2018	Gedeclareerd in boekjaar 2018
Uitgaven	825,3	198,2	78,5
Percentage uitputting ELFPO	n.v.t.	24%	n.v.t.

* Bij ELFPO presenteren wij afwijkende financiële kerngegevens ten opzichte van de andere fondsen vanwege een andere declaratiesystematiek.

B. Oordelen certificerende instantie

Oordeel systeem van interne controle en naleving van erkenningscriteria in GLB 2018 en foutpercentage GLB 2018

Per landbouwfonds heeft de certificerende instantie ADR het systeem van interne controle en de naleving van erkenningscriteria beoordeeld aan de hand van de erkenningscriteria voor het betaalorgaan (RVO). De beoordeling heeft per fonds plaatsgevonden voor zowel Geïntegreerde Beheer- en Controlesysteem (GBCS)-regelingen als niet-GBCS-regelingen. GBCS-regelingen zijn grond- en diergebonden steunmaatregelen. Niet-GBCS-regelingen zijn niet-grond- en diergebonden steunmaatregelen. Een voorbeeld van een GBCS-steunmaatregel is het verstrekken van inkomenssteun aan boeren vanuit het ELGF op basis van de oppervlakte subsidiabele landbouwgrond. Een voorbeeld van een niet-GBCS-steunmaatregel is het subsidiëren van investeringen gericht op verbetering van de waterkwaliteit vanuit het ELFPO.

Conform voorschriften van de Europese Commissie heeft de ADR per beoordelingscomponent een score toegekend. Vervolgens zijn deze scores gewogen aan de hand van een wegingskader van de Europese Commissie. Het resultaat van deze weging staat in onderstaande tabel. Op grond van het wegingskader van de Europese Commissie zijn de volgende oordelen mogelijk: werkt niet, werkt gedeeltelijk, werkt en werkt goed. In onderstaande tabel staat ook informatie over het foutpercentage GLB 2018.

Populatie	Beoordeling
ELGF	
ELGF GBCS	Werkt goed
ELGF niet-GBCS	Werkt goed
ELFPO	
ELFPO GBCS	Werkt goed
ELFPO niet-GBCS	Werkt goed
Foutpercentage GLB (% onrechtmatigheden)	Onder 2%

C. Bevindingen Europese Commissie en Europese Rekenkamer

Bevindingen Europese Commissie

De Europese Commissie (EC) kan op grond van artikel 34 van Uitvoeringsverordening (EU) Nr. 908/2014 financiële correcties opleggen als zij concludeert dat EU-regelgeving niet op de juiste wijze door de lidstaat is geïnterpreteerd en/of uitgevoerd. De auditdienst van de EC kan correctievoorstellen doen die de EC, eventueel gehoord het Bemiddelingsorgaan, al dan niet overneemt. De lidstaat kan bij het Gerecht van de EU een procedure starten tegen een correctiebesluit. De Europese Commissie heeft in 2018 de volgende 5 correctiebesluiten opgelegd waarvan de betaling is verwerkt in de consolidatiestaat GLB 2018.

Besluit	Periode	Bedrag (in euro's)
ELGF: GMO Groenten en Fruit	2013-2015	4.819.816,54
ELFPO: POP2 maatregel 216	2014-2015	115.450,80
ELGF: Boekhoudkundige goedkeuring EC jaarrekening 2017	2017	19.914,53
ELFPO: Boekhoudkundige goedkeuring EC jaarrekening 2017	2017	-/- 362,35
ELGF: Betaaltermijnen	2015	571.878,01
Totaal		5.526.697,53

Toelichting op de correctiebesluiten:

- *GMO (gemeenschappelijke marktordening) Groenten en Fruit.* Dit betreft een forfaitaire correctie van 5% voor niet EU-conforme uitvoering van operationele programma's 2013-2015 van erkende productenorganisaties.
- *ELFPO: POP2 maatregel 216.* Dit betreft een in januari 2018 genomen correctiebesluit voor maatregel 216 "Niet-productieve investeringen" uit het Nederlandse Plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP2). Onder deze maatregel viel steun voor investeringen voor agromilieudoelstellingen en waterbeheer.
- *ELGF: Boekhoudkundige goedkeuring jaarrekening 2017.* Een correctie van € 19.914,53 naar aanleiding van de boekhoudkundige goedkeuring van de jaarrekening 2017 door de Europese Commissie.
- *ELFPO: Boekhoudkundige goedkeuring jaarrekening 2017.* Een correctie van -/- € 362,35 naar aanleiding van de boekhoudkundige goedkeuring van de jaarrekening 2017 door de Europese Commissie.
- *ELGF: Betaaltermijnen.* Overschrijding van de termijnen voor betalingen aan subsidiebegunstigden voor de regelingen GMO Groenten en Fruit (operationeel programma 2015) en de toeslag voor jonge landbouwers.

Voor een volledig overzicht van correctievoorstellen en -besluiten, lopende onderzoeken en lopende procedures, verwijzen wij naar de internetbijlagen bij de *Nationale Verklaring 2019*. Deze bijlagen zijn te vinden op de website van het Ministerie van Financiën.

Bevindingen Europese Rekenkamer

Voor de betrouwbaarheidsverklaring over de EU-uitgaven en -ontvangsten 2018 is in november 2018 door de Europese Rekenkamer een controle uitgevoerd op uitgaven ten laste van het ELFPO. De Europese Rekenkamer heeft de voorlopige bevindingen uit deze controle nog niet voor wederhoor aan lidstaat Nederland aangeboden. Voor de betrouwbaarheidsverklaring 2018 is voor het ELGF nog geen controle gepland.